

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут журналістики

**Актуальні дослідження
українських наукових шкіл
у галузі соціальних комунікацій**

Матеріали
всеукраїнської науково-практичної конференції

Київ-2013

УДК 007(082)
ББК 76я43
А 43

ЗМІСТ

**Актуальні дослідження українських наукових шкіл у галузі
А 43 соціальних комунікацій:** матеріали всеукраїнської науково-
практичної конференції [наук. ред. В. Різун; упоряд. Т. Скотникова] –
К.: Інститут журналістики, 2013. – 152 с.

Матеріали конференції присвячені науковим підходам до
журналістики і журналістської освіти, до наукових досліджень у галузі
соціальних комунікацій різних українських вищих навчальних закладів.

Призначається для науковців і викладачів у галузі соціальних
комунікацій, студентів і широкого кола читачів.

УДК 007(082)
ББК 76я43

© Інститут журналістики, 2013

Різун В. В., професор, директор Інституту журналістики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
*До питання про соціальнокомунікаційні наукові проблеми і про
наукові проблеми взагалі*

8

Ужгородський національний університет

Бідзіля Ю. М., професор, декан філологічного факультету,
завідувач кафедри журналістики
П'ятнадцять років в інформаційному вирі

26

Шаповалова Г. В., доцент, *Шебештян Я. М.*, доцент, кафедра
журналістики

*Штрихи до портрета кафедри журналістики УжНУ, або децю
про науково-методичну діяльність*

32

Київський національний торговельно-економічний університет

Ромат Є. В., професор, завідувач кафедри маркетингу та реклами,
Голік О. В., доцент, кафедра маркетингу та реклами

*Школа українського рекламознавства кафедри маркетингу та
реклами КНТЕУ: історія, здобутки, перспективи розвитку*

37

Бердянський державний педагогічний університет

Мельнікова Ю. О., завідувач кафедри соціальних комунікацій
Становлення й розвиток бердянської школи журналістики

42

Інститут журналістики Київського міжнародного університету

Зикун Н. І., професор, кафедра теорії та історії журналістики
*Типологічні особливості гумористично-сатиричних видань
Наддніпрянщини початку XX століття*

47

Ковальчук В. М., студент, кафедра теорії та історії журналістики
Тенденції розвитку української політичної колумністики (за матеріалами журналу «Український тиждень») 51

Ходорчук О. В., студент, кафедра соціальних комунікацій
Специфіка висвітлення політичного рейдерства в українських інтернет-медіа 55

**Інститут журналістики і масової комунікації
Класичного приватного університету (Запоріжжя)**
Виженко Ю. Ю., викладач, кафедра журналістики і соціальних комунікацій
Українська революційно-демократична партія та її пресові органи в пошуку концепції державотворення 63

Кобинець А., доцент, головний редактор газети «Запорізька правда»
Економічні аспекти діяльності сучасної газети як медіа підприємства 65

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича**
Попович Ю. О., асистент, кафедра журналістики
Журналістсько-публіцистична діяльність Дениса Квітковського в контексті розвитку українського національного руху на Буковині в 30-х роках ХХ століття 70

Шутяк Л. М., аспірант, кафедра журналістики
Авторська колонка як зразок «нового журналізму» (на прикладі Gazeta.ua і Погляди-TCH.ua) 73

**Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна**
Хавкіна Л. М., професор, завідувач кафедри журналістики
Сучасна доба крізь призму реклами 78

**ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»**
Косинська Ю. В., аспірант, кафедра журналістики
Переклад як об'єкт авторського і професійного редагування 83

Носко А. М., викладач, Бердянський державний педагогічний університет
Механізми процесу авторського редагування 88

Запорізький національний університет
Семенець О. О., професор, кафедра соціальних комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю
Системний аналіз дискурсивних практик у професійній підготовці фахівців із соціальних комунікацій 93

Чабаненко М. В., доцент, кафедра журналістики
Місце і роль інтернет-подій у новинах інтернет-видань 97

Бондаренко І. С., доцент, кафедра соціальних комунікацій, реклами та зв'язків із громадськістю
Проблема журналістської етики у контексті освітніх та соціально-професійних трансформацій 101

**Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара**
Бутиріна М. В., доцент, завідувач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Креолізований рекламний текст як семіотичний феномен 105

**Інститут журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Іванов В. Ф., професор, завідувач кафедри реклами і зв'язків з громадськістю
Історія використання контент-аналізу в різних науках у XX ст. 108

Шумарова Н. П., професор, завідувач кафедри мови та стилістики
Мова ЗМК як об'єкт соціолінгвістики 109

Крайнікова Т. С., докторант
Медіаспоживання в Україні: духовний вакуум і пошук моральних авторитетів 110

Нагорняк М. В., доцент, кафедра телебачення і радіомовлення
Емоційно знижена лексика у прямоефірних передачах на радіо (за матеріалами програми «Ваша свобода» української служби радіо «Свобода») 115

Скотникова Т. В., старший науковий співробітник
Методологія і методи наукової роботи 119

Сербін С. М., доцент, кафедра телебачення і радіомовлення
Взаємозв'язок між радіожурналістикою і національними цінностями 122

Грицюта Н. М., доцент, кафедра реклами і зв'язків з громадськістю
Систематика етики реклами як естимаційна модель 128

Данильчук Д. В., доцент, кафедра мови та стилістики
Урбаноніми як компонент системи соціальних комунікацій 132

Михайлюта В. П., доцент, кафедра історії журналістики
Концепція масовокомунікаційних процесів у медіафілософії Бориса Потятинника 133

Бабак М. П., асистент, кафедра реклами та зв'язків з громадськістю
Кінематограф як засіб політичної PR-комунікації: контент, вплив, можливості пропаганди 136

Шальман Т. М., доцент, кафедра реклами і зв'язків з громадськістю
Теоретично-практичні засади реклами на телебаченні 137

Зубарева М. А., асистент, кафедра реклами і зв'язків з громадськістю
Сучасні методи просування туристичних послуг на медіа ринку 138

Швець В. М., асистент, кафедра мови та стилістики
Мовна палітра ЗМІ болгарської національної мови в Україні: романтичний та прагматичний підходи 139

Бикова О. М., аспірантка, кафедра мови та стилістики
Система часових і просторових елементів у композиції сучасних пресових репортажів 140

Нетреба М. М., асистент, кафедра реклами і зв'язків з громадськістю
Стан та тенденції розвитку освіти в галузі public relations у вищих навчальних закладах Європи 141

Горбик Р. В., аспірант, кафедра історії журналістики
Українська та німецька ілюстрована періодика наприкінці 20-х рр. XX ст.: морфологія, соціальні практики, функціональна типологія 142

Перехейда В. В., асистент кафедри української та російської мов як іноземних Інституту філології
Гід як професійний комунікант 147

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Попович Ю. О., асистент, кафедра журналістики

Журналістсько-публіцистична діяльність Дениса Квітковського в контексті розвитку українського національного руху на Буковині в 30-х роках ХХ століття

Період між двома світовими війнами у ХХ ст. для Північної Буковини був складним як в економічному, так і в суспільно-політичному та духовному житті. З 1918 по 1928 р. королівська Румунія у цьому краї утримувала стан облоги, в умовах якого обстежувалося політичне життя, прояви будь-якого національного самовираження.

Із зняттям облоги наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. на Буковині починає ширитися націоналістичний рух, створюються перші організації українських націоналістів – «Легіон українських революціонерів» (1930 р.) та «Месники України» (1932 р.). У 1934 р. на основі об'єднання цих груп була сформована Організація українських націоналістів на чолі з О. Зибачинським. Серед перших активістів націоналістичного руху на Буковині були: С. Никорович, І. Григорович, Л. Гузар, П. Григорович, О. Масікевич, М. Насадюк та ін.

Першим речником українського національного життя наприкінці 20-х рр. стає у Чернівцях заснована щоденна газета «Час» (почала виходити з 1 жовтня 1928 р.). Її завданням було висвітлювати події українського життя на всіх українських землях та за кордоном з метою єднання всіх українців у досягненні кінцевої національної мети. На нашу думку, газета «Час» продовжила традиції своєї попередниці – чернівецької «Буковини», яку в австрійський період редагували Ю. Федькович, П. Кирчів, О. Маковей, Л. Турбацький та інші свідомі українські патріоти.

Ідею єднання українців у нових суспільно-політичних умовах міжвоєнного періоду зі сторінок «Часу» розвинули редактори

В. Мегидинюк, Ю. Сербинюк, Л. Когут, співробітники та дописувачі газет К. Купчанко, О. Мигидинюк, С. Пігуляк, В. Якубович та ін. Щоденник «Час» визначав свою ідеологічну позицію як «незалежний, безпартійний», а з 1932 р. лише як «незалежний часопис». В силу суспільних обставин, цензури «Час» не зміг на своїх сторінках дати стільки українського змісту, як того вимагало життя українців краю.

Місію широкого плюралістичного висвітлення українського національного життя взяли на себе журнал «Самостійна думка» (1931–1937 рр.) та газета «Самостійність» (1934–1937 рр.). Ці періодичні видання стали центральними на Буковині в організації національно-визвольного руху 30-х рр. До обох видань безпосередньо був причетний Денис Квітковський – член буковинської крайової екзекутиви ОУН, доктор права, талановитий політолог, журналіст і публіцист. Відомий львівський дослідник буковинської періодики М. Романюк зазначає, що в 1935 (кн. 11-12) – 1936 рр. Д. Квітковський був видавцем «Самостійної думки» [3, 98].

Нашу увагу в контексті поставленої проблеми понад усе привернув тижневик «Самостійність» (1934–1937 рр.), головним редактором якого був Денис Квітковський. Газета стала органом крайової організації українських націоналістів. Як зазначають А. Жуковський та особисто Д. Квітковський, «Самостійна думка» та «Самостійність» були першими органами на Буковині національної ідеології й мали ясну політичну платформу», вони «стояли на тому, що з окупантом не можна торгувати [...], добиватися треба єдиного: визнання за нами повного права на самостійне життя» [1, 650].

На думку М. Романюка, Д. Квітковський, як редактор «Самостійності», формулював у передовицях тижневика «ідеологічні основи українського націоналізму на Буковині» [4, 84]. Додамо, що витончений політолог і талановитий журналіст культивував ідеї націоналізму усією своєю публіцистичною творчістю.

За чотири роки редагування «Самостійності» Д. Квітковський оприлюднив на її сторінках майже сотню власних матеріалів. За нашими підрахунками лише в 1934 р. редактор надрукував майже два десятки публіцистичних статей. Друкувалися вони під псевдонімом Д. Квітка та криптонімом Д.К.

Щодо проблематики опублікованих статей Д. Квітковського в 1934 р., то вона була і в окремих аспектах залишається актуальною й понині. Наскрізною ідеєю кожної статті є національна ідея. Так, у статті «У.Н.П. і послідні вибори» (Січень. – Ч.1) звучить критика на адресу проводу УНП за те, що на останніх виборах послали мало працювали на селі – «щоби мож дійти до самостійности, треба роботу в парламенті поставити на другий плян, а всі свої сили сконцентрувати на село».

Д. Квітковський добре розумів, що націю треба виховувати, а для цього необхідно йти в народ, і насамперед на село. «Наша сила – це наше село», – пише публіцист у статті «Лицем до села» (22 квітня. – Ч.17). На його думку, у кожному селі мусить бути інтелігент-провідник, обов'язок якого завести «кооперативу, читальню, касу позичкову, бути духовним дорадником...».

В умовах бездержавності Д. Квітковський закликав буковинців якомога більше давати дітей в науку, адже нація потребує умів, «людей інтелігентних у повнім розумінню цього слова, а не бюрократів» (Учітеся, брати мої! // Самостійність. – 2 вересня. – Ч.28). Проблему виховання молоді публіцист порушує й у статті «За душу молоді» (січень. – Ч.1). Зокрема, він має рацію, коли пише, що «яка буде молодь, така буде доля народу». Д. Квітковський володів даром іронізування. Найкраще це спостерігаємо у статті «До мертвих і ненароджених ще» (1 квітня. – Ч.14), в якій помітним є іронічне звертання автора до живих українців, які не поспішають дбати за молодь, за українську школу, за українську гуртівню. То ж публіцист вимушений апелювати «до мертвих і ненароджених ще», «бо живі не чують».

Не залишав редактор поза увагою газети й культурно-мистецькі події з українського національного життя краю. Найпомітнішою з цього приводу є стаття-інформація «Великий Шевченківський концерт» (18 березня. – Ч.12).

Отже, в час панування на Буковині румунської влади Д. Квітковський, як редактор та автор націоналістичної «Самостійності», активно дбав про ріст національної свідомості серед українців Буковини. «Самостійність» під орудою Д. Квітковського «[...] підкреслювала незалежність українського націоналізму і шукала його коріння в українській історії і дійсності» [4, 84].

Список використаних джерел

1. Буковина. Її минуле і сучасне / Під ред.. Д. Квітковського, Т. Бриндзана, А. Жуковського. – Париж-Філадельфія-Дітройт: Зелена Буковина, 1956. – 955 с.
2. Животко А. Історія української преси / Животко А. – К.: НВЦ «Наша культура і наука», 1999 – 360 с.
3. Романюк М. Українська преса Північної Буковини (1918-1940 рр.) / Романюк М. – Львів: ВЦ «Фенікс», 1996. – 143 с.
4. Романюк М. Оратаї журналістської ниви / Романюк М. – Львів, 2002. – 235 с.
5. Самостійність. – 1934. – Ч.1, 3. – Січень; Ч.12. – Березень; Ч.14, 17. – Квітень; Ч.28-30, 32. – Вересень; Ч.33-34. – Жовтень; Ч.35, 37. – Грудень.

***

Шутяк Л. М., аспірант,
кафедра журналістики

Авторська колонка як зразок «нового журналізму» (на прикладі *Gazeta.ua* і *Погляди-ТСН.ua*)

Сьогодні в Україні авторська колонка – це одна з найактуальніших журналістських форм, яка оперативнo й повноцінно віддзеркалює процеси, що відбуваються в інформаційному просторі нашої держави. Кожне друге паперове й електронне видання як загальноукраїнського, так і регіонального масштабу, має авторську колонку. Це стосується водночас якісної суспільно-політичної преси та масових ЗМІ.

Вести колонку залучають журналістів, письменників, громадських діячів, публіцистів, політиків. До прикладу, авторські колонки є у таких виданнях, як «Український тиждень», «Телекритика», «Країна», «Газета по-українськи», «Галицький кореспондент», «Бульвар Гордона» тощо. В жанрі колумністики працюють знані інтелектуали – Я. Грицак, М. Рябчук,